

2003 MAJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-66/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-36/2003.

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK Igazgatóság	
ÉRKEZETI	
BEJÁRÓ SZÁMA:	2003 FEBR 28
Kutatási anyag sorszáma:	1078/2003
Előirat száma:	1299/2002
Ugyanaz:	Juhász M. - Simon G.

Zárójelentés a Szende- barlangban az 1998-2001. években végzett kutató munkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, a Vértesszőlős község külterületén emelkedő Halyagos-hegy északnyugati oldalába mélyedő Farkas-völgy felső, Vértes László-barlang és Szőlősi Aranylyuk közötti szakaszán kb. 390 m tszf. magasságban nyíló inaktív víznyelőbarlang feltáró kutatását és dokumentálását Egyesületünk a Duna-Ípoly Nemzeti Park Igazgatóság által 2459/2/1998. számon kiadott, 2002. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatta.

Az 1998-2000. években elvégeztük az először 1979-1980-ban feltárt majd beomlott bejáratú barlang teljes újrafeltárását, az omladéokban kihajtott feltáró akna kútgyűrűs kiépítését és lezárását. A 2001. és 2002. évek folyamán az alsó végpontot alkotó humuszos-agyagos-kötőrmelékes dugó bontását folytattuk. Ez a munka a szűk helyen lassú és meglehetősen körülményes volt. A 2002. év végéig így nem történt számottevő előrehaladás, a barlang mélysége kb. 12,5 m, a járatok összhosszúsága kb. 25 m. A kitermelt anyagot a felszínen a bejárat mellett sikerült tájbaillően elhelyezni.

A barlangban a 2001. és 2002. év folyamán havi rendszerességgel végeztünk léghőmérséklet mérést és ugyancsak havi rendszerességgel cseréltük a radon-detektorokat. A radon vizsgálati eredmények feldolgozását az MTA Debreceni Atommagkutató Intézet Radon Csoportja készíti el. Jelentésünk összeállításának időpontjáig a 2002. évi feldolgozás eredményét sajnos nem kaptuk meg. Az elmúlt években a barlang havi ellenőrzései során csupán két tél végi időpontban észleltük egy-egy denevér jelenlétét.

Kutatási engedélyünk érvényessége 2002. december 31-én lejárt. A fentiekben ismertetettek, valamint a nagyfokú egyéb kutatási elfoglaltság miatt az Egyesület vezetősége úgy döntött, hogy – bár a barlang feltárását továbbra is igen ígéretesnek tartja, de a közeljövőben nem lát reális esélyt annak elvégzésére – a barlang kutatását befejezetteknek tekinti.

Szende-barlang – 2002. évi léghőmérséklet (°C) mérések:

Időpont	Felszín	Végpont
2002.01.27.	10,2	8,2
2002.02.26.	11,4	6,2
2002.03.26.	12,2	7,1
2002.04.28.	14,5	8,2
2002.05.26.	18,1	8,7
2002.06.23.	26,5	8,2
2002.07.27.	20,7	8,6
2002.08.25.	22,6	8,8
2002.09.27.	10,3	9,1
2002.10.27.	10,3	8,5
2002.11.24.	7,2	8,4
2002.12.27.	-8,0	5,3

2003 MAJ 20.
GERECSE BARLANGKUTATÓ ÉS TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-3/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-33/2003.

ÉRKEZETI	
2003 FEBR 28.	
4/11/2003	
	Juhász Márton

**Jelentés a Lengyel-barlangban a 2002. évben végzett
kutató munkáról**

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, a tatabányai Kő-hegy fennsíkjának DK-i peremén kb. 300 m tszf. nyíló, kb. 70 m mélységű és 600 m összhosszúságú fokozottan védett Lengyel-barlang hidrológiai, klimatológiai és biológiai kutatását Egyesületünk 2002. december 31-éig a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által 3235/2/1998. számon kiadott kutatási engedély alapján folytatta.

A barlangban a 2002. év folyamán havi rendszerességgel végeztünk biológiai adatfelvételt (denevérszámlálást) és három mérési ponton klimatológiai vizsgálatokat (a lég-hőmérséklet és a széndioxid-tartalom regisztrálását). Ugyancsak regisztráltuk az elszórtan és csak időszakosan megjelenő gyenge csepegéseket, de vízkémiai vizsgálatokra ez évben sem került sor.

A 2002. évben is jelentős energiát fordítottunk a barlang védelmének biztosítására, mivel a bejárat lezárását több alkalommal is megpróbálták feltörni. Szeptemberben az ajtó zárszerkezetét olyan mértékben megrongálták, hogy kézi erővel nem is lehetett kinyitni. (Az ekkor esedékes ellenőrző bejárás és adatfelvétel sajnos el is maradt.) Októberben a belső tartópántok lefűrészelésével ismét lehetővé tettük a bejutást, de a javítást csak 2003. elején, a hóolvadás után tudjuk elvégezni, mivel ekkor lesz mód a szükséges felszerelés helyszínre szállítására.

Kutatási engedélyünk érvényessége 2002. december 31-én lejárt. Mivel a barlang kutatását hosszú távon folytatni kívánjuk, ezért kérelmeztük annak meghosszabbítását. Az engedélyezési eljárást a kutatásvezető munkahelyi érintettsége miatt az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság folytatta le, és az engedélyt I-100-1/2003. számon 2007. december 31-éig megadta.

A Lengyel-barlangban 2002-ben végzett denevérszámlálások eredményei:

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Lengyel-barlang</i>	2002.01.26.	kis patkósdenevér	5
		közönséges denevér	1
	2002.02.24.	kis patkósdenevér	3
		közönséges denevér	2
	2002.03.26.	kis patkósdenevér	2
		vízi denevér	1
		közönséges denevér	12
	2002.04.27.	-	-
	2002.05.26.	kis patkósdenevér	1
	2002.06.23.	határozatlan	1
	2002.07.28.	határozatlan	1
	2002.08.24.	határozatlan	1
	2002.10.28.	kis patkósdenevér	1
		közönséges denevér	1
	2002.11.27.	kis patkósdenevér	1
		nagy patkósdenevér	1
		közönséges denevér	1
2002.12.29.	kis patkósdenevér	4	
	nagy patkósdenevér	1	
	közönséges denevér	2	

A Lengyel-barlangban 2002-ben végzett denevérszámlálások eredményei:

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Lengyel-barlang</i>	2002.01.26.	kis patkósdenevér	5
		közönséges denevér	1
	2002.02.24.	kis patkósdenevér	3
		közönséges denevér	2
	2002.03.26.	kis patkósdenevér	2
		vízi denevér	1
		közönséges denevér	12
	2002.04.27.	-	-
	2002.05.26.	kis patkósdenevér	1
	2002.06.23.	határozatlan	1
	2002.07.28.	határozatlan	1
	2002.08.24.	határozatlan	1
	2002.10.28.	kis patkósdenevér	1
		közönséges denevér	1
	2002.11.27.	kis patkósdenevér	1
		nagy patkósdenevér	1
2002.12.29.	közönséges denevér	1	
	kis patkósdenevér	4	
	nagy patkósdenevér	1	
	közönséges denevér	2	

Lengyel-barlang – 2002. évi léghőmérséklet (°C) és széndioxid-tartalom (tf%) mérések:

Időpont	Felszín	Akna-terem		Kiskupola		Guanó-terem	
	°C	°C	CO ₂ %	°C	CO ₂ %	°C	CO ₂ %
2002.01.26.	4,2	10,0	0,1	9,2	0,2	9,2	0,2
2002.02.24.	4,6	10,0	0,1	9,2	0,1	9,4	0,2
2002.03.26.	8,2	10,0	0,2	9,2	0,2	9,2	0,2
2002.04.27.	15,5	10,0	0,2	8,7	1,5	9,1	2,4
2002.05.26.	18,3	10,2	0,4	9,3	1,6	9,3	3,9
2002.06.23.	25,8	10,0	0,4	9,2	0,8	9,2	3,5
2002.07.28.	26,2	10,0	0,3	9,2	1,5	9,3	3,5
2002.08.24.	24,9	10,0	0,5	9,3	1,8	9,4	3,5
2002.09.29.	10,5	-	-	-	-	-	-
2002.10.28.	12,6	10,2	0,2	9,2	0,5	9,4	1,5
2002.11.27.	8,3	10,0	0,2	9,3	0,5	9,2	1,5
2002.12.29.	-0,2	10,2	0,2	9,3	0,5	9,4	0,8

2003 MAJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-GH/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-32/2003.

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK Igazgatóság	
ÉRKEZETT	
BEKÜLDÖLT DÁTUM:	2003 FEBR 4 A
KUTATÓKÖNYV SZÁMA:	alszáma: 1976/2003
Előirat száma:	1295/2002
Előíró:	Juhász M.

Zárójelentés a Legyes-barlangban a 2001-2002. években végzett kutató munkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (3304 Eger, Sánc u. 6.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, Süttő község külterületén, a Nagy-Gerecse fennsíkjának központi részén kb. 620 m tszf. magasságban nyíló Legyes-barlang feltáró kutatását, klimatológiai és biológiai vizsgálatát valamint dokumentálását Egyesületünk a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által 22-6/2/2001. számon kiadott, 2005. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatta.

A barlangot –25 m-es mélységig az MKBT Észak-dunántúli Területi Szervezet kutatási tevékenységének keretében 1992-94. között Egyesületünk tárta fel. Omladékos bejárati aknájának kiépítése és lezárása 1993-ban készült el. A barlang felső triász vastagpados dachsteini mészkő K-Ny irányú törésvonala mentén alakult ki, a beszivárgó vizek korróziójának hatására. Bejárati aknája 5 m-es mélységig beton kútgyűrűvel biztosított. Ez alatt az 1,5-2 m átmérőjű, szabálytalan alakú akna 12 m-es mélységig már szálbanálló kőzetben halad. Az aknától kezdve szűk majd lefelé egyre táguló hasadékjárat indul, mely kisebb-nagyobb függőleges lépcsőkkel tagoltan vezet lefelé. Az elmúlt években (2000-ig) a barlangban csak kisebb állagmegóvási munkák valamint klimatológiai vizsgálatok és denevér megfigyelések folytak.

A barlang feltárására a 2001. és 2002. években a hétfélig munkatűrák mellett több rövidebb (3-5 napos) kutatótábor is szerveztünk, s ez volt 10-12 napos nyári kutatótáboraink egyik kiemelten kezelt munkahelye is. A bejárat mellé motoros csörlőt telepítettünk, a felső aknából ennek segítségével emeltük ki a végpontról kibontott anyagot. A kitöltést agyagos löszbe, helyenként bemosódott erdei talajba ágyazott kötörmelék és durva, nagyrészt csak fűrésszel és repesztéssel darabolható kőzetomladék alkotta, melynek réseiből időnként erőteljes légmozgás volt érezhető. 2001. végéig a közel függőleges s alul kényelmetlenül összeszűkülő hasadékjárat bontásával a barlang mélységét 32,6 m-re növeltük. 2002-ben a végponti hasadékjárat alsó 3 m-es szakaszát vésőgéppel és HILTI patronos repesztéses tágítottuk, de az egyre jobban összeszűkülő járatot csak 0,8 m-rel sikerült továbbmélyíteni. Így a barlang mélysége jelenleg 33,2 m.

Klímaméréseket a barlangban csak alkalmanként végeztünk. Az átlagos léghőmérséklet meglehetősen alacsony, az alsó szakaszban mért maximális érték mindössze 7,2°C volt. Denevérek 1-2 példányos jelenlétét – általában repülő, így határozatlan fajú egyedeket – szórványosan észleltük.

Mivel a barlang végpontján a további feltáró munka a rendelkezésünkre álló viszonylag jó technikai háttér igénybe vételével is reménytelennek tűnik, ezért az Egyesület vezetősége úgy döntött, hogy a barlang kutatását befejezettnek tekinti.

2003 MAJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-62/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-31/2003.

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG	
ERKEZET	
Küldés időpontja: 2003 FEBR 28	Állományok
Kutatónapló sorszáma: alszáma: 1974/2005	
Előirat száma: 910/2001	Ügyintéző: Juhász M.

Zárójelentés a Keselő-hegyi 21.sz. barlangban az 1999-2000. években végzett kutató munkáról

1410.

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, a Tatabánya mellett emelkedő Nagy-Keselő-hegyen, a TRIÁSZ-KŐ Kft. Vereshegyi Kőbánya út. II. triászbanya ereszkebányájának I/A. szintjén kb. 223 m tszf. magasságban nyíló barlang feltáró kutatását és dokumentálását Egyesületünk a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által 1057/3/1999. számon kiadott, 2000. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatta. A barlangi kutató munkát gyakorlatilag az engedélyezett időpontig befejeztük, de az összegyűlt adatok feldolgozására csak ezt követően került sor.

A bányabeli robbantás után megnyílt barlangot Egyesületünk tárta fel 1999-2000-ben. 1999-ben megnyitottuk a bejáratot, majd teljes egészében eltávolítottuk a járatot jelentős mértékben kitöltő agyagos, több m³-es tömböket is tartalmazó omladékot, melyben sok ásványtörmelék is volt. 2000-ben a végpont bontásával kísérletet tettünk a további feltárássra, de a kalcittal rendkívül erősen összecementált kötömbökből álló kitöltés vésőgépes, illetve HILTI-patronos repesztéses bontása nem hozott számottevő eredményt. A kutatás befejezésekor elvégzett vázlatos felmérés szerint a barlang vertikális kiterjedése 8 m (+1,8 m, -6,2 m), összhosszúsága 20,5 m volt.

A barlang felső triász dachsteini mészkőben alakult ki, ahol a tipikusnál vékonyabb kifejlődésű mészkőpadokat dolomitos mészkő és meszes dolomit padok is tagolják. Kialakulásában, fejlődésében több jól elkülöníthető fázist különböztethetünk meg. Az első – meghatározó – fázisban jelentős karsztvízszint alatti korróziós üregtágulás ment végbe, mely során már nagyjából kialakult a barlang ma ismert - egy ÉNy-DK irányú törésvonalhoz, egyben a kőzetdőléshez kötődő – szerkezete és mérete. Ezt követően az üregrendszer erős tektonikai hatás érte, melynek következményeként nagymértékű omlások történtek. A harmadik fázisban a felszálló langyos-meleg karsztvízből először kalcit (s nyomokban barit) vált ki, cementálva az aljtati omladékot, majd mindezt vékony, lepelszerű, de az aljzaton néhol kivastagodó limonitkéreg fedte be. Ezek után borsókő kiválás következett, mely során a jól fejlett, általában típusos vagy megnyúlt, de néhol korallszerű borsókővek szinte a barlang teljes felszínét beborították. Az ezt követő, már egyértelműen száraz fázisban a bejárat szakasz aljzatán vastag összefüggő, nagy felületeken mikrotetarátákkal tarkított cseppkőbekéregzés alakult ki. A Bejárat-terem Ny-i oldala a bányabeli robbantások hatására erősen károsodott, a terem végében egy omladékos felszakadás is keletkezett (ez 1999-ben egy vasbeton födém szerkezet beépítésével lett stabilizálva). A terem e részén az ásványkiválások nagy része leszakadt a mennyezetről és az oldalfalról. A K-i oldalon és a barlang belső részében található kiválások döntő része gyakorlatilag érintetlen maradt, elenyésző részük kis mértékben rongálódott. A barlangot a bányaművelés nyitotta meg, feltárását megelőzően nem állt közvetlen (nyitott) kapcsolatban a felszínnel. Mindezt az üledékes kitöltés, a fosszilis és recens növény- és állatmaradványok, valamint az antropogén eredetű maradványok teljes hiánya is alátámasztja. A feltárást követően a bejárat zónában hamarosan megjelentek az első rovarok, esetenként 1-1 kis patkósdenevért is sikerült megfigyelni. A Keselő-hegyi 21.sz. barlang magasan a karsztvízszint fölé kiemelt helyzetben található. Benne a leszálló, csepegő víz általában gyér, az alsóbb szakaszokban néha erős csepegés formájában csak időszakosan és lokálisan jelentkezik. Folyóvíz nincs, állóvíz – kis tócsa a végpont fölötti mellékfülkében – csak időszakosan észlelhető. A 2000-ben elvégzett léghőmérséklet mérések adatai szerint a barlang átlagos hőmérséklete 9,5°C. Enyhe légmozgás a barlangban csak időszakosan érzékelhető.

4810-62

A Keselő-hegyi 21.sz. barlang feltárása Egyesületünk 1999. évi munkájának egyik legjelentősebb eredménye. Március 27-én a frissen robbantott bányafalban egy szűk, 10-15 cm átmérőjű lyukra lettünk figyelmesek, melyből rendkívül erősen hűvös levegő áramlott kifelé. Az omladékot megbontva hamarosan egy boltíves barlangnyílás tárult fel, melyen keresztül sikerült bejutni az új barlang jelenleg bejárható szakaszaiba. A barlang jelenleg kb. 20-25 m hosszúságban járható. Szűk bejárati nyílása egy enyhén lejtő és fokozatosan táguló folyosóba vezet, melynek méretei belül elérik a 3-4 m-es szélességet és 2-4 m-es magasságot. Végponti zónájából több ponton is légtérrel folytatódik, de a nagymennyiségű omladék miatt a továbbjutás csak feltáró munkával lehetséges. A barlang természetes bejáratával nem áll kapcsolatban a felszínnel, a bányaművelés nyitotta meg. A benne található omladék a közeli robbantások hatására a mennyezetéről és nyugati oldalfaláról levált kőzetanyag (dachsteini mészkő). Az épen maradt keleti oldalfalat és a lefelé induló szűkebb járatkezdemények falait gazdagon borítják a piszkosfehér borsókő és hófehér korallszerű ásványkiválások, melyek nagy felületeken a sötét (vasas-mangános?) színezetű kőzetfelszínen látványos formákat mutatnak. Az ásványkiválások törmeléke az omladékban is nagy mennyiségben megtalálható. Már az első bejárások alapján is megállapítható volt, hogy az új barlang (a korábban leművelt Keselő-hegyi 3.sz. barlanghoz hasonlóan) kiemelkedő természeti értéket képvisel a terület barlangjainak sorában. A szükséges engedélyek gyors beszerzése után a barlang bejáratát lezártuk és megkezdtuk az 1-3 m³-es sziklatömböket is tartalmazó omladék eltávolítását. Közel 15 m³-nyi anyag kitermelésével a továbbjutás szempontjából már igen ígéretes pozíciót értünk el, mikor a terem belső végződésében lévő, a mennyezetig felnyúló omladék megmozdult s egészében instabillá vált. Ekkor vált bizonyossá, hogy a robbantás hatására a mennyezet itt a felszínig felszakadt. E felszakadás megtisztítását és vasbeton-födémes fix lezárását már elvégeztük. Az év végén még az omláskor ismételen a terembe csúszott omladék eltávolításán dolgoztunk. Reményeink szerint hamarosan a további sikeres feltárásról is beszámolhatunk.

Tatabánya, 2000. március 23.

Judász Márton

2003 MAJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-2/2003.

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-34/2003.

ERKEZETT	
Küldő: Juhász Márton	Állomány: 2003 FEBR 28
Küldési cím: Tatabánya, Gál I. ltp. 405/a.	Állomány: 3/4/2003
Küldési szám: 34/2003	Állomány: Simó G.

**Jelentés a Névtelen-nyelőben a 2002. évben végzett
kutató munkáról**

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2002. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, a Vértesszőlős község külterületén emelkedő Halyagos-hegy északnyugati oldalába mélyedő Farkas-völgy felső szakaszán található víznyelősor (Vértés László-barlang – Szende-barlang – Szőlősi Arany-lyuk) legfelsőbb tagjaként kb. 395 m tszf. magasságban nyíló inaktív víznyelőbarlang feltáró kutatását és dokumentálását Egyesületünk 2002. december 31-éig a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által 2460/2/1998. számon kiadott kutatási engedély alapján folytatta.

Az 1998. óta folyó nagyarányú feltáró munka, a 4 x 4 m-es szelvényű, a szálbanálló kőzetben nyíló barlangszáját 6 m-es mélységben elérő kutatóakna lemélyítése, majd az eltömődött járat további bontása 2002. január 13-án hozta meg az első komolyabb eredményt: a szálkővel határolt barlangjárat 5,5 m-es mélységében (az eredeti töbörtalp alatt 11,5 m-rel) sikerült áttörnünk a törmelékdugót és a kisebb-nagyobb kőtömbökből és alárendelten agyagos erdei talajból álló álfenék átbontásával sikerült bejutni a légteres barlangszakaszba. Az új rész egy erősen korrodált falú függőleges, alsó harmadában rövid szakaszon két ágra oszló aknával indul, mely -12,5 m-nél (-18,5 m-nél) kisebb terembe torkollik. Az enyhe lejtésű, köztörmelékkel és nagyméretű sziklatömbökkel jelentős mértékben feltöltött terem hosszúsága 8 m, szélessége 2-4,5 m, magassága 0,8-1,2 m, de a közepén nyíló kürtőnél (ez lett a terem névadója) 2-2,5 m-ig felboltozódik. A kürtő magassága 9,7 m. Tetejétől egy járhatatlanul lapos kőzetrészen át be lehet látni a bejárati akna kis oldalfülkéjébe. A terem alsó végében egy keresztasadék mentén kialakult rövid mellékjárat talpán a légréses törmelék között újabb függőleges akna szája látszik, melyben a bedobott kő 8-10 métert esik. A terem felső végéből az omladék által leszűkített kis átbújón egy 4,5 m hosszú, 1,2-1,8 m széles és 0,6-0,8 m magas járatba lehet átjutni. E járat végéből egy 1,5 m-es függőleges lebújó és egy kényelmetlenül szűk rövid lejtős kuszoda egy újabb függőleges akna tetejére vezet. Az akna kb. 4,5 m mély, talpán agyagos kőtörmelék található. A vázlatos felmérés szerint ekkor az új barlang mélysége kb. 24 m, összhosszúsága 40-50 m volt.

A sikeres feltárást követően azonnal elvégeztük a bejárati akna veszélytelenítését, majd megkezdtuk a Kürtős-teremben lévő omladék eltávolítását. A kibontott anyagot teljes egészében a felszínre emeltük. E munkákra rendszeres hétvégi akciókat és két rövidebb (5-5 napos) kutatótábort is szerveztünk. Közben január 27-én a Kürtős-terem alsó végében az álfenék átbontásával egy 12 m mélységű, alul-felül viszonylag tágas, de középső részén kellemetlenül összeszűkülő hasadéknába sikerült bejutni. Az akna alján egy szűkületet követően rövid vízszintes járat indul, mely 2-2,5 m után törmelékben végződik. Május 3-án a terem felső végéből induló oldaljáratban nyíló akna talpának bontásával, az álfenék áttörésével újabb 3,5 m-es függőleges járat nyílt meg. E barlangrészt Anyák napi-aknának neveztük el. Mindezekkel a barlang mélysége 32,6 m-re, járatainak összhosszúsága 62 m-re növekedett.

A feltárási munkákkal párhuzamosan – a KöM Közigazgatási, Jogi és Hatósági Főosztály által 2369/2002. számon kiadott kiépítési és lezárási engedély alapján – sor került kutatóakna kőtörmelékes, nagy kőtömböket is tartalmazó erdei talajt harántoló felső szakaszának végleges stabilizálására is. A jóváhagyott terv szerint a barlangbejáratra a töbör eredeti talpszintjéig egy 0,8 x 0,8 m belső szelvényű falazott közlekedőakna épült. A falazat anyaga 0,5 x 0,25 x 0,25 m méretű ún. zsalukő falazóblokk, mely betonvassal merevített beton kiöntéssel került kötésbe. A falazat tetején szögvas kerettel vízszintes helyzetben vasbeton ágyazatba rögzített, zárt szelvényű vaslemez ajtó került beépítésre, mely speciális belső zárszerkezettel van ellátva. Az aknában a közlekedést beépített vaslétra biztosítja. A kutatóakna közlekedőaknán kívüli része – a falazat építésével egyidejűleg – tömedékelésre került.

Közvetlenül a januári feltárási sikert követően a barlang két jellegzetes pontjára (bejárati akna középső része, Kürtös-terem alsó vége) 0,2°C beosztású higanyos hőmérőket, valamint az alsó mérési pontra radon detektort telepítettünk. Ezt követően havi rendszerességgel mértük a léghőmérsékletet és a radon detektort is havonta cseréltük. A radon vizsgálati eredmények feldolgozását az MTA Debreceni Atommagkutató Intézet Radon Csoportja készíti el. Jelentésünk összeállításának időpontjáig a feldolgozás eredményét sajnos nem kaptuk meg.

A havi rendszerességű (vagy gyakoribb) ellenőrzések természetesen a barlangban tartózkodó denevérek megfigyelésére, regisztrálására is kiterjedtek. Érdekesség, hogy már a felfedezés időpontjában a Kürtös-teremben egy erősen nedves, harmatcseppes szőrzetű horgasszőrű denevért találtunk. Figyelemre méltó, hogy az állat a törmelék közötti szűk réseken is le tudott jutni a barlangba.

Kutatási engedélyünk érvényessége 2002. december 31-én lejárt. Mivel a barlang kutatását hosszú távon folytatni kívánjuk, ezért kérelmeztük annak meghosszabbítását. Az engedélyezési eljárást a kutatásvezető munkahelyi érintettsége miatt az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság folytatta le, és az engedélyt I-99-1/2003. számon 2007. december 31-éig megadta.

A Névtelen-nyelőben 2002-ben végzett denevérszámlálások eredményei:

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Névtelen-nyelő</i>	2002.01.13.	horgasszűrű denevér	1
	2002.01.27.	horgasszűrű denevér	1
		barna hosszúfülű denevér	1
	2002.02.16.	horgasszűrű denevér	2
	2002.02.26.	horgasszűrű denevér	2
		határozatlan	1
	2002.03.10.	horgasszűrű denevér	2
	2002.03.26.	horgasszűrű denevér	1+(1)
	2002.04.28.	-	-
	2002.05.26.	-	-
	2002.06.23.	-	-
	2002.07.27.	-	-
	2002.08.25.	-	-
	2002.09.27.	-	-
	2002.10.27.	-	-
	2002.11.24.	határozatlan	1
2002.12.27.	horgasszűrű denevér	1	

Névtelen-nyelő – 2002. évi léghőmérséklet (°C) mérések:

Időpont	Felszín	Bejárati akna	Kürtős-terem
2002.01.26.	3,4	3,1	4,2
2002.02.03.	2,5	4,1	4,2
2002.02.16.	6,2	3,8	4,2
2002.02.26.	7,7	4,7	5,0
2002.03.10.	14,7	6,2	5,1
2002.03.26.	8,7	5,7	5,6
2002.04.28.	13,4	7,4	6,5
2002.05.26.	17,8	7,1	6,9
2002.06.23.	26,8	7,8	7,0
2002.07.27.	20,4	8,1	7,3
2002.08.25.	20,6	8,4	7,4
2002.09.27.	10,2	8,8	7,8
2002.10.27.	11,0	8,6	7,5
2002.11.24.	7,1	8,7	7,6
2002.12.27.	-8,1	4,2	5,0

2003 MAJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ ÉS TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-30/2003.

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-29/2003.

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK Igazgatóság	
ÉRKEZETT	
Küldő szervezet:	Dátum: 2003 FEBR 28
Kitatározási száma:	alszáma: 1435/2/2003
Előirat száma:	Ugyanazó: 5. sz. g.

Zárójelentés a Figaró-víznyelőbarlangban a 2000-2002. években végzett kutató munkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető helyettes

Kapja: Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
Tatabányai Barlangkutató Egyesület (2800 Tatabánya, Ifjúmunkás u. 49. 8/1.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, Tarján község külterületén, a Pes-kő hegy északi oldalában kb. 290 m tszf. magasságban nyíló kb. 15 m mélységű és 25-30 m hosszúságú, időszakosan aktív Figaró-víznyelőbarlang feltáró és klimatológiai kutatását valamint dokumentálását Egyesületünk a Tatabányai Barlangkutató Egyesülettel közösen a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság által 631-2/2000. számon kiadott, 2004. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatta.

A barlangban feltáró kutatást a 2000-2002. években nem végeztünk, mivel az omladékos bejárat szakasz stabilizálását technikai nehézségek miatt még nem tudtuk megoldani. A végpont tervezett bontására biztonsági okokból csak a bejárat kiépítése és a barlangjárat több pontján is megtalálható instabil, az időszakosan befolyó nagymennyiségű víz által rendszeresen átmozgatott omladék eltávolítása után kerülhet sor. Állagmegóvó beavatkozásra mindezek miatt több esetben is szükség volt, különösen a tél végi gyors hóolvadások és nagyobb nyári-őszi esőzések következtében fellépő rendkívül intenzív nyelési időszakokat követően. (Előfordult, hogy a barlangban elhelyezett hőmérő és radon-detektor is „elúszott”.)

A barlangban a 2000. és 2001. év folyamán havi rendszerességgel végeztünk lég-hőmérséklet mérést és a radon aktivitáskoncentráció regisztrálását (a radon-detektorok cseréjét). A radon vizsgálati eredmények feldolgozását az MTA Debreceni Atommagkutató Intézet Radon Csoportja készítette el. A klimatológiai mérésorozatot a 2001. év végén befejeztük. Az ellenőrző, adatgyűjtő lezállások során denevérek jelenlétét egy esetben sem észleltük.

A fentiekben ismertetettek, valamint a nagyfokú egyéb kutatási elfoglaltság miatt a két érintett Egyesület vezetősége 2003. elején úgy döntött, hogy – bár a barlang feltárását továbbra is igen ígéretesnek tartja, de a közeljövőben nem lát reális esélyt annak elvégzésére – a barlang kutatását befejezettnek tekinti.

2003. MÁJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-63/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-30/2003.

ERKEZETT	
2003. FEBR 28.	
Előirattal azonosító száma:	1975/2003
Előirat száma:	1294/2002
Ügyintéző:	Sándor G.

10

Jelentés a Kálvária-hegyi 1.sz. és 2.sz. barlangokban a 2002. évben végzett kutató munkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
 Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (3304 Eger, Sánc u. 6.)
 KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
 GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegységben, Tatabányai külterületén, a várostól keletre emelkedő Kálvária-hegy nyugati oldalában kb. 260 m tszf. magasságban egymástól néhány méterre nyíló Kálvária-hegyi 1.sz. és 2.sz. barlang feltáró kutatását, klimatológiai és biológiai vizsgálatát valamint dokumentálását Egyesületünk a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság által 22-4/2001. számon kiadott, 2005. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A barlangok évtizedek óta ismertek, de érdemi speleológiai vizsgálat és jelentősebb feltárási kísérlet korábban nem történt bennük, dokumentációjuk (térkép, fotó, leírás) is erősen hiányos. Az alsó szakaszaikban felső triász dolomitos mészkőben, felső szakaszaikban felső eocén mészkőben található üregek a kőzet ÉNy-DK és É-D irányú törésvonalai mentén alakultak ki, feltehetően a hajdani termálkarsztos forrástevékenység hatására. A járatok elsősorban több szintben egymás alatt vezető szűk kuszodák, melyeket több ponton is összenyílnak. Falaik gyengén korrodáltak, képződményszegények. A barlangok kitöltése kötörmelékös, löszös agyag. A Kálvária-hegyi 1.sz. barlang mélysége kb.10 m, járatainak összhosszúsága kb.100 m. Az 1991. évi vázlatos felmérés szerint a Kálvária-hegyi 2.sz. barlang mélysége 2,5 m, járatainak összhosszúsága 34 m.

A 2002. év folyamán – az előző évhez hasonlóan – mindkét barlangban az alsó szinti járatokban végeztünk feltáró kutatást, mely elsősorban az összeköttetés megeremtésére irányult. Ez a munka a kibontott törmelék felszínre szállításának meglehetősen körülményes volta miatt csak lassan haladt, számottevő eredményt még nem értünk el. A kihordott anyagot a barlangbejáratok előterében sikerült tájbaillően elhelyezni.

A tervezett klimatológiai mérésorozatot ez évben sem indítottuk meg, mivel a hőmérők kihelyezését továbbra is „felesleges áldozatnak” értékeltük. A rendszeres ellenőrző bejárások során csak elvétve észleltünk egy-egy kis patkósdenevért. A denevérállomány már a múlt évben is megfigyelt, a korábbiakhoz képest nagyfokú csökkenése és a szinte minden alkalommal tapasztalható szemetelés ismételten felhívja a figyelmet a védelmi problémákra. A megnyugtató és barlangvédelmi szempontból kívánatos megoldást a bejáratok lezárása jelenthetné.

**A Kálvária-hegyi 1.sz. és 2.sz. barlangban 2002-ben végzett
denevérszámlálások eredményei:**

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Kálvária-hegyi 1.sz. barlang</i>	2002.01.05.	-	-
	2002.02.10.	-	-
	2002.02.24.	-	-
	2002.05.25.	-	-
	2002.08.24.	-	-
	2002.09.15.	-	-
	2002.10.28.	kis patkósdenevér	1
	2002.11.24.	-	-
	2002.12.30.	kis patkósdenevér	(1)
	<i>Kálvária-hegyi 2.sz. barlang</i>	2002.01.05.	-
2002.02.10.		-	-
2002.02.24.		-	-
2002.05.25.		-	-
2002.08.24.		-	-
2002.09.15.		-	-
2002.10.28.		kis patkósdenevér	1
2002.11.24.		-	-
2002.12.30.		-	-

2003 MAJ 20

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-GF/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-38/2003.

ÉRKEZETT	
2003 FEBR 4 8	
KUTATÓEGYSÉG SZÁMA: 1978/2003	
Előzetes száma: 1300/2002	Ugyanaz: Síndó g.

Jelentés a Tükör-forrási-barlangban a 2002. évben végzett kutató munkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
Bükki Nemzeti Park Igazgatóság (3304 Eger, Sánc u. 6.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Tata város belterületén, az Angolpark Cseke-tó közeli részén, az Északdunántúli Vízmű Rt. vagyonkezelésében lévő zárt területen kb. 136 m tszf. magasságban nyíló, jelenleg aktivizálódó, geológiai, genetikai, morfológiai és hidrológiai értékei miatt fokozottan védett forrásbarlang hidrológiai és klimatológiai kutatását valamint dokumentálását Egyesületünk a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság által 22-5/2001. számon kiadott, 2005. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A barlangot a Tatabányai Barlangkutató Csoport (Egyesületünk jogelődje) tárta fel 1974-ben. A barlangföldtani szempontból egyedülállóan változatos rétegsort (pleisztocén forrásmészkö, pannon homokkő, oligocén agyag, homokkő és kavicskonglomerátum) harántoló forráskürtő az 1960-as évek elejéig nagy hozamú forrásként működött, ezt követően a tatabányai szénbányákban folyó nagyfokú karsztvíz-kiemelés, a karsztvízszint jelentős mértékű lesüllyedése következtében fokozatosan szárazzá vált. A csaknem függőleges irányú, váltakozó szelvényű, falain változatos korróziós és eróziós formákat mutató járatot 1974-ben 23,5 m-es mélységig, 1986-ban már közel 30 m-es mélységig lehetett bejárni.

A barlangban a 2002. év folyamán három mérési ponton havi rendszerességgel végeztünk léghőmérséklet méréseket, ugyanakkor mértük a végponton megjelenő karsztvíz szintjét és hőmérsékletét is. Ugyancsak regisztráltuk az időszakos és a -10 m-es mélység alatt állandó és igen intenzív csepegéseket, de vízkémiai vizsgálatokra ez évben nem került sor. A nyári-őszi időszakban esetenként mértük a barlang levegőjének CO₂ tartalmát, mely általában normál értékű, de júliusban és augusztusban érzékszervileg kellemetlenül magas volt. A szeptember 29-ei mérés szerint a CO₂ tartalom -6 m-en 1,0 tf %, -10 és -16 m-en 1,2 tf % volt. Október 28-án a CO₂ értéke a felső zónában már mindössze 0,2 tf % volt és a végponton sem haladta meg a 0,5 tf %-ot.

A végponti zónában telepített radon detektort havonta cseréltük. A rendkívül magas radon aktivitáskoncentráció eredetének felderítése céljából két alkalommal – augusztus és január hónapokban – a különböző közetrétegekhez és a végponti karsztvízhez kapcsoltan 10 detektort telepítettünk. A radon vizsgálati eredmények feldolgozását az MTA Debreceni Atommagkutató Intézet Radon Csoportja készíti el. Jelentésünk összeállításának időpontjáig a feldolgozás eredményét sajnos nem kaptuk meg.

Méréseink szerint a barlang végpontján megjelenő nyílt tükrű karsztvíz szintje 2002. júniusáig kisebb ingadozásokkal ugyan, de viszonylag egyenletesen emelkedett. Június végén 35 cm-es vízszintcsökkenést észleltünk, mely a közeli Edzőtáborban létesített vízkiemelő kút üzembe helyezésével magyarázható. Ezt követően két hónapos stagnálás után szeptembertől lassan növekvő mértékű vízszintemelkedés figyelhető meg. 2002. december 30-án a vízszintet a barlangbejárat szintje alatt 16,50 m mélységben regisztráltuk.

Tükör-forrási-barlang – 2002. évi léghőmérséklet és víz hőmérséklet (°C) mérések:

Időpont	Felszín	-6 m	-10 m	-16 m	Víz hőfok
2002.01.29.	12,3	13,5	14,5	16,8	19,4
2002.02.26.	11,5	12,4	14,6	15,5	19,2
2002.03.26.	9,6	12,2	14,6	15,5	19,1
2002.04.28.	14,8	13,8	14,7	15,6	19,2
2002.05.26.	21,8	13,3	14,8	15,8	19,3
2002.06.23.	28,8	13,8	15,1	16,1	19,5
2002.07.31.	24,7	14,3	15,2	16,3	19,4
2002.08.15.	19,2	15,0	15,3	16,2	19,2
2002.08.31.	21,7	14,6	14,8	16,7	19,4
2002.09.29.	9,8	14,9	15,6	16,5	19,1
2002.10.28.	8,2	14,7	15,3	16,0	19,4
2002.11.29.	6,9	14,1	14,8	16,2	19,3
2002.12.30.	4,2	13,3	15,2	16,2	19,3

2003 MAJ 20

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-65/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

ERKEZELT GBTE-377/2003.	
2003 FEBR 08.	
1977/2003	
Előirat száma: 298/2002	Ugyanazon: Juhász M. - S. G.

Jelentés a Szelim-barlangban a 2002. évben végzett kutatómunkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (1053 Budapest, Magyar u. 40.)
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Múzeumainak Igazgatósága,
dr.Horváth István (2892 Tata, Művész köz 3.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/B.)
Kuny Domokos Múzeum, Kisné Cseh Julianna (2892 Tata, Öregvár)
MÁFI Országos Földtani Múzeum, dr.Kordos László (1143 Budapest, Stefánia u. 14.)
Magyar Nemzeti Múzeum, dr.T.Dobosi Viola (1088 Budapest, Múzeum krt.14-16.)
MNM Adattár (1053 Budapest, Magyar u. 40.)
Tatabányai Múzeum, Fűrészné Molnár Anikó (2800 Tatabánya, Fő tér 38.)
Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzat Jegyzője (2800 Tatabánya, Fő tér 6.)
Tatabánya Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala (2800 Tatabánya, Fő tér 6.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

Feltáró kutatás és barlangvédelem

Egyesületünk 1994 óta végzi a Tatabánya külterületén, az Újvárostól északra emelkedő Kő-hegy meredek, sziklás peremi letörésében nyíló, őslénytani és régészeti jelentősége miatt fokozottan védett Szelim-barlang kutatását. E munka korábban a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság által BTI-718/2/93. számon kiadott barlangkutatási engedély, valamint az Ásatási Bizottság által 381-069-1/93A. számon kiadott ásatási engedély alapján folyt, jelenleg (az 1999-ben lefolytatott új engedélyezési eljárást követően) pedig a BNPI 22-35/2/99. számú, 2004. december 31-éig érvényes barlangkutatási engedélye és a Kulturális Örökség Igazgatósága által 260-07-7/1999.KÖI számon kiadott ásatási engedély alapján folyik.

A 2002. évben kisebb felszíniigazítást végeztünk a barlang csarnokában az északi (hasadék vagy „rókalyuk”) bejárat és a nyugati (nagy) bejárat között korábban már szinte teljes mértékben eltávolított törmelékkúp maradékán és folytattuk a csarnok északi fala melletti terület rendezését. Az itteni törmeléklető anyagából, korábban átforgatott, az 1930-as évek ásatásai során ide felhalmozott agyagos, kötőrmelékes löszből kb. 12 m³-nyit vizsgáltunk át és távolítottunk el. A kibontott anyagból kézi – de rendkívül aprólékos – válogatással 367 db gerinces csontmaradványt, 372 darab kerámiatöredéket, 4 db tűzköszilánkot és 1 db hasított kavicsot gyűjtöttünk be.

Rendszeresen dolgoztunk a barlang végpontja fölött korábban megnyitott kutatóakna alsó részén lévő omladék eltávolításán. Februárban, augusztusban és decemberben ellenőriztük a feltárás falait és letisztítottuk a meglazult kötőrmeléket. A szálban-álló dachsteini mészkőrétegek fölötti, agyag, lösz és erdei talaj rétegeket megnyitó meredek rézsű állékonysága továbbra is megfelelő, jelentősebb suvadás vagy omlás nem várható. Az omladék rendkívül vegyes, kötőrmelékes agyagból, helyenként löszből és kisebb-nagyobb kötőmbökből álló anyagának bontását továbbra is a barlang végponti járósíntje fölött 2 m-rel kialakított munkaszinten végezzük. Így az omladék alatt előbukkanó eredeti településű barlangi üledéken 1-1,5 m vastagságú védőréteg marad. A keményen összeállt, javarészt csak vésőgéppel lazítható omladékból az év folyamán kb. 10 m³-nyit vizsgáltunk át és szállítottunk ki.

A nagyobb köveket átmenetileg a végpont előtti járatban deponáltuk. Az omladékkal 4 jól elkülöníthető üledéktípusából vett minták leiszapolása eredményeként két mintában kevés csontmaradványt is találtunk. Régészeti lelet innen nem került elő.

A barlangot igyekeztünk folyamatosan tisztán tartani, de nem sok eredménnyel, a takarítások után néhány nappal általában már ismét rendkívül sok volt a szemét. A felszíni védőkerítést ez évben sem rongálták meg, a barlangi védőkerítés azonban teljesen megsemmisült. A munkahely védelmét helyi anyagból – a végponti bontásból – származó kötőmbökből épített kőgáttal oldottuk meg.

Gerinces maradványok a Szelim-barlangból

A 2002. évben az aktuális rendezési és feltárási munkákhoz szorosan kapcsolódva a barlang két területén – a bejárati csarnok törmelékletéből és a végponti omlás anyagából – végeztünk őslénytani leletgyűjtést. A munkák során rendkívül alapos kézi válogatással begyűjtött gerinces maradványokat *dr. Kordos László* (Magyar Állami Földtani Intézet, Országos Földtani Múzeum) határozta meg.

Folytattuk a bejárati csarnok északi fala melletti törmeléklet tervszerű rendezését. Mindez az 1930-as évek ásatásai során a barlang belsőbb részeiből kibontott, átvizsgált majd a csarnok külső harmadában felhalmozott anyag módszeres átvizsgálását és eltávolítását, egyben megközelítőleg 380 db gerinces maradvány begyűjtését jelentette. Az anyag rossz megtartása (töredékessége) vagy jellegtelen volta miatt csak észben volt határozásra alkalmas. A csontok állaga alapján is jól elkülöníthető volt a sötét színű felső pleisztocén kori és a világos színű holocén kori fauna.

Felső pleisztocén fauna:

- Aves* indet. – madár
- Dicrostonyx* sp. – örvöslemming
- Ursus spelaeus* – barlangi medve
- Martes* sp. – nyest
- Felis* sp. – macskaféle
- Equus* sp. – ló

Holocén fauna:

- Salientia* indet. – béka
- Aves* indet. – madár
- Talpa europaea* – vakond
- Chiroptera* div. sp. indet – denevérek
- Homo sapiens* – ember
- Vulpes vulpes* – róka
- Lepus europaeus* – mezei nyúl
- Ochotona* sp. – fütttyentő nyúl
- Glis glis* – nagypele
- Apodemus* sp. – egér
- Microtus gregalis* – szibériai pocok
- Cervus elaphus* – szarvas
- Sus scropha* – házi disznó
- Ovis* seu *Capra* – juh vagy kecske
- Macromammalia* indet. – nagyemlős csonttöredékek

A felső pleisztocén anyag döntő hányadát – hasonlóan az előző évek gyűjtéseivel – a barlangi medve csontmaradványai alkotják. A fajösszetétel alapján feltehető, hogy ezek a csontok a GAÁL István által "C" rétegnek írt barna agyagos rétegből származnak. A holocén anyagban megjelennek az *Ochotona* sp. és a *Microtus gregalis* csontmaradványai, melyek felső pleisztocén vagy idős holocén korúak is lehetnek.

A végponti omladékfalban foltban megjelenő barna löszös, kötőrmelék-mentes agyagból (2.sz. minta) kb.5 kg-nyi anyag leiszapolásából 23 db csontmaradvány került elő.

Felső pleisztocén fauna:

Ursus spelaeus – barlangi medve

Talpa europaea – vakond

Alopex lagotus – sarki róka

Holocén (?) fauna:

Equus sp. – ló

A végponti omladékfalban foltban megjelenő barna kötőrmelékes agyagból (3.sz. minta) kb.5 kg-nyi anyag leiszapolásából 17 db csontmaradvány került elő, melynek kora az *Ochotona* sp. előfordulása alapján valószínűleg felső pleisztocén.

Salientia indet. – béka

Aves indet. – madár

? *Ochotona* sp. – fütttyentő nyúl

Microtus sp. – pocok

Régészeti leletek a Szelim-barlangból

A barlang csarnokából, részben az É-i (hasadék vagy "rókalyuk") bejárat közeléből, részben a csarnok északi fala melletti törmelékletéből, átfogatott, az 1930-as évek ásatásai során ide felhalmozott agyagos, kötőmelékes löszből a 2002. évi tereprendezési földmunkák során kézi válogatással 372 db kerámiatöredék, 4 db radiolarit (tűzkő) szilánk és 1 db hasított kavics (továbbá 367 db csontmaradvány) került elő.

A kisméretű, jellegtelenül megmunkált (pattintott) tűzkőszilánkok és a hasított kavics kora dr. T. Dobosi Viola (Magyar Nemzeti Múzeum) megállapítása szerint bizonytalan, mivel ez a fajta nyersanyag a barlang középső-paleolit Jankovichien kultúrrétegében és felső-paleolit pengés kultúrrétegében is megtalálható, de akár a neolit vagy fiatalabb rétegekhez is tartozhat.

A begyűjtött kerámiatöredékek szakmai feldolgozását *Kisné Cseh Julianna*, a tatai Kuny Domokos Múzeum régésze végezte el. Szakvéleménye szerint a legkorábbi megtelepedés nyomai továbbra is az újkőkor (neolitikum) késői szakaszából, a Zseliz kultúra időszakából származnak, s mellettük előkerült a középső- és későbronzkor, a korai vaskor, a római kor és a középkor (Árpád-kor) jellegzetes leletanyaga is. A legnagyobb mennyiségű leletanyag (295 db) a későbronzkorhoz tartozik, bár ide lettek sorolva az apró, jellegtelen bronzkori oldaltöredékek is.

Neolitikum (újkőkor): Zseliz kultúra (28 db töredék)

A kerámiatöredékek zöme szürke színű (kevesebb a sötétbarna vagy fekete), csillámos-pelyvás homokkal jól iszapolt, jól égetett töredék. A nagyrészt félgömbös tálakból származó cserepek jól kidolgozottak. Egy fekete, gömböstestű kis csésze vagy tál töredéke éles hasvonalán hegyes bütyökkel díszített, egy szintén vékonyfalú kis töredék pedig kerek bütyökkel.

A díszített darabokon egyenes és ívelt vonalkötegek futnak (átmetszett is), 4 töredéken vörös festés figyelhető meg.

Középső bronzkor: Dunántúli Mészbetétes Edények kultúrája (28 db töredék)

Fekete, vékony falú, fényezett, jól kidolgozott csésze vagy tál töredéke körbefutó vonalkötegekkel díszítve, amit benyomott pontdíz szakít meg, illetve fölötte is egy benyomott pont díszít. Válla bevágott, itt a mészbetét csak kis töredékben, a többi motívumban viszont jól megmaradt.

Fekete, vastagabb falú tál vagy urna töredéke, pontkörös végződésű cseresznye-motívummal díszítve. A motívumból a mészbetét kiesett, felülete jól kidolgozott, fényezése kopott.

Vastagabb falú barna fazék töredéke széles, egymástól besimított körbefutó sávokkal díszítve. A motívumokban a mészbetét jól megmaradt, égetéstől torzult.

Sötétbarna, fekete foltos, enyhén kihajló peremű tál töredéke. Fényezése kopott.

Enyhén kihajló peremű, fekete-barna foltos (kívül fordítva), félgömbös fényezett tál töredéke. Kissé vastagabb falú.

Vékony falú, fekete, bekarcolt vonalakkal díszített apró töredék.

Barna, belül fekete, kívül durván seprőzött fazék oldaltöredéke.

Sötétbarna, belül fekete, fényezett tál vagy fazék díszítetlen oldaltöredéke.

Vörösesbarna, tölcséres nyakú urna nagyobb peremtöredéke friss törésnyomokkal. Jól kidolgozott, kívül s belül a perem felső részén fényezett.

Két vékonyabb falú, apró töredék.

Két apró peremtöredék.

Egyenes peremű, enyhén kúpos nyakú tálka vagy csésze peremtöredéke, fényezése kopott.

Rozsdabarna, vékony falú, kihajló peremű, behúzott nyakú, gömbölyödő testű korsó perem- és oldaltöredéke.

Fekete, fényezett, vastagabb falú, tölcséres nyakú, behúzott vállú edény oldaltöredéke.

Barna, átlagos falvastagságú, fényezett, enyhén kihajló peremű fazék vagy tál töredéke.

Vastagabb falú, szürke, rozsdabarna foltos, kihajló peremű, behúzott nyakú, gömbölyödő testű tál vagy fazék nagyobb töredéke.

Fekete, egyenes peremű, vékonyabb falú edénytöredék.

Fekete, kívül barna, fekete foltos, egyenesre vágott, enyhén kihajló peremű edénytöredék.

Vastagabb falú, behúzott, besimítással hangsúlyozott vállú, barna, szürke foltos, bikónikus testű oldaltöredék.

Két darab díszítetlen oldaltöredék.

Egyhén kihajló peremű, rövid tölcséres nyakú házikerámia töredéke.

Későbronzkor (295 db töredék)

Barna vagy sötétbarna, fekete foltos, homokkal-samottal soványított nagyobb oldaltöredékek, gyakran fényezés nyomával. (Több apró töredék is ehhez a típushoz tartozik.)

Fekete, barna foltos, kihajló peremű, rövid ívelt nyakú, tojásdad testű csupor nagyobb perem- és oldaltöredéke.

Fekete, kívül fényezett, kihajló peremű, tölcséres nyakú nagyobb edény nyaktöredéke.

Fekete, vastagabb falú peremtöredék.

Vastagabb falú edények aljtöredékei: 12 db.

Fekete, kívül szürkésbarna, fekete foltos, enyhén kúpos nyakú nagyobb edény peremtöredéke.

Belül fekete, kívül barna, bikónikus testű, vastag falú nagyobb edény (fazék) nagyobb oldaltöredéke, törésvonalnál bütyök maradványa.

Belül fekete, kívül sötétbarna, bikónikus testű, vastag falú fazék oldaltöredéke bütyök nyomával.

Belül fekete, kívül szürkésbarna, átlagos falvastagságú, nyomott-gömbös testű nagyobb edény oldaltöredéke.

Díszítetlen nagyobb és apró oldaltöredékek: 168 db.

Világosbarna, átlagos falvastagságú, egyenes peremű, fordított csonka kúpos nyakú nagyobb töredék, perem alatt bütyökkel díszítve.

Fekete, tölcséres nyakú, tojásdad testű fazék vagy csupor oldaltöredéke szalagfűl csonkjával. Belül fényezett.

Barna, vastagabb falú oldaltöredék fűl vagy bütyök csonkjával.

Belül fekete, kívül világosbarna, átlagos falvastagságú, bikónikus testű nagyobb edény töredéke.

Barna, kívül fekete foltos, fényezett, behúzott peremű tál töredéke.

Barna, egyenes peremű házikerámia, fűl csonkjával.

Barna, fényezett, vékony falú töredék.
Rozsdabarna házikerámia töredéke, ovális átmérőjű fül csonkjával.
Szürke szalagfűl töredéke.
Fekete, egyenes peremű, átlagos falvastagságú csésze vagy tál töredéke.
Barna, fényezett, egyenes peremű, tölcséres nyakú tál töredéke.
Barna, behúzott peremű, kúpos nyakú tál töredéke.
Barna, egyenesre vágott, enyhén kihajló peremű tál vagy csésze töredéke, peremén vörös festés nyoma.
Kívül barna, belül fekete, átlagos falvastagságú töredék.
Fekete, behúzott peremű, kúpos nyakú, durvább kidolgozású tálka vagy csésze töredéke.

Korai vaskor: Hallstatt kultúra (14 db töredék)

Fekete színű, zömében fényezett perem- és oldaltöredékek.
Vékonyfalú, fényezett, legnagyobb kihasasodása alatt kannelurázott tál töredéke.
Átlagos falvastagságú, kívül-belül fényezett, nyomott-gömbös testű tál vagy csésze oldaltöredéke.
Enyhén kihajló peremű, belül fényezett, kívül lekopott fényezésű tál töredéke.
Belül fekete, kívül sötétbarna, fekete foltos, behúzott, függőleges állású bordával díszített tál töredéke.
Fekete, nyomott-gömbös testű, kopott fényezésű edény töredéke, a törésvonalnál két kisebb bütyökkel díszítve.
Fekete, fényezett, vastagabb falú urnák vagy fazekak töredékei.
Behúzott peremű, vékony falú, kopott fényezésű, durvább kidolgozású félgömbös tálka vagy csésze töredéke.
Fekete, fényezett nagyobb peremtöredék, valószínűleg tölcséres nyakú edényből.
Fekete, fényezett, vékonyabb falú edénytöredékek.

Római kor (1 db töredék)

Vörös festésű korsó töredéke, kora 3. század.

Középkor (6 db töredék)

Világosbarna, durvább kidolgozású, körbefutó szaggatott vonalkötegekkel díszített fazék töredéke (Árpád-kor).
Vékony falú, fehér, kívül szürke foltos fazék oldaltöredéke, bekarcolt vagy simított vonallal díszítve (13-14. század).
Kívül fekete, belül barna, vékonyabb falú, díszítetlen fazék oldaltöredéke.
Kifelé megvastagodó peremű rózsaszín peremtöredék.
Vékony falú, körbefutó vonalakkal díszített szürkésbarna oldaltöredék.
Szürkésbarna díszítetlen oldaltöredék.

2003 MAJ 20.

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232/70/2003

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-28/2003.	
ERKEZETT	
2003 FEBR 28	
1082/2003	
1539/2002	Ugyintéző: S. G.

Jelentés a dorogi kőfejtőben megnyílt 4662/22. kataszteri számú barlangban a 2002. évben végzett kutató munkáról

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület (Dorog)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Dorog város külterületén emelkedő Kis-Kőszikla (Hungária-hegy) ÉK-i területén, a Baunit Kft. dorogi kőbányájában, az Öreg Bánya déli részén a +200 mBf szinten 2002 elején a bányaművelés során megnyílt 4662/22. kataszteri számú (jelenleg még névtelen) barlang feltáró és tudományos kutatását, valamint dokumentálását Egyesületünk a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság által 22-4/2002. számon kiadott, 2006. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja.

A barlang instabil robbantási kőzettörmelékkel nagyjából eltorlaszolt nyílása a bányaudvar szintje fölött kb.5 m-rel nyílt meg. A felső triász mészkőben található, jól fejlett gömbüstjei és gömbfülkéi, valamint borsóköves ásványképződményei alapján termálkarsztos kialakulású üreg jelenleg kb.10 m hosszúságban járható. Meredek lejtésű, tágas bejárat folyosója egy kisebb terembe torkollik, melynek alján nagymennyiségű kőzettörmelék akadályozza meg a további járatokba történő bejutást.

A kutatás további célja a végponti omladék alatt feltételezhetően folytatódó barlangjárat feltárása, a barlang hidrológiai, klimatológiai és biológiai viszonyainak vizsgálata, valamint dokumentálása.

2003 MAJ 20.
GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

B-232-4/2003.

2800 Tatabánya
Gál I. ltp. 405/a.

GBTE-35/2003.

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG	
ERKEZETT	
Küldés időpontja:	2003 FEBR 28.
Közokmány sorszáma:	5/4/2003
Alszáma:	
Előirat száma:	Ugyintéző: Juhász M.

**Jelentés a Nagy-Pisznice területén a 2002. évben végzett
barlangkutató munkáról**

(Kivonat a Gerecse Barlangkutató és Természetvédő Egyesület
készülő 2002. évi évkönyvéből)

Összeállította: Juhász Márton kutatásvezető

Kapja: Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság (1021 Budapest, Hűvösvölgyi u. 52.)
KvVM TvH Barlangtani és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2003. február

Kézirat

A Gerecse-hegység központi részén emelkedő Nagy-Pisznice területén található Pisznice-barlang, Pisznicei Alsó-barlang, Pisznicei Határ-barlang és Pisznicei-zsomboly feltáró, geológiai, hidrológiai, klimatológiai és biológiai kutatását valamint dokumentálását Egyesületünk 2002. december 31-éig a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által 3234/2/1998. számon kiadott kutatási engedély alapján folytatta.

Feltáró kutatást és havonkénti rendszerességű léghőmérséklet mérést a 2002. év folyamán a Pisznice-barlangban és a Pisznicei-zsombolyban végeztünk. A Pisznicei Alsó-barlangban negyedévenként, a másik három barlangban havonta történt denevérszámlálás. Feltáró munkáinkat denevérvédelmi okokból kizárólag a nyári időszakra összpontosítottuk.

A Pisznice-barlangban három ígéretes ponton végeztünk feltáró kutatást, de a nagy munkabefektetés ellenére csak rövid, néhány méteres új szakaszokba sikerült bejutnunk. Így a barlang hosszúsága 2002-ben mindössze kb.10 méterrel növekedett.

Folytattuk, majd hamarosan felfüggesztettük a Bejárati-terem alsó-oldalsó részén nyíló Szúnyogos-termecke bontását, mivel az egyre keményebb kalcitshivaccsal teljesen kitöltött és a szálkőben fokozatosan beszűkülő járat vésőgépes tágításával sem tudtunk számottevő előrehaladást elérni.

A Ny-i ág felső járatában eltávolítottuk a végponti szűkület előtti laza, guanós erdei talajból és kötörmelékből álló kitöltést, majd vésőgép segítségével áttörtük az 1 m hosszúságú szűkületet. Sajnos a folytatódó kúszójárat 4 m után ismét járhatatlanná szűkült, ahol nem látunk esélyt a továbbjutásra. A munka során talált őslénytani és régészeti leleteket gondosan begyűjtöttük.

Az év folyamán a legnagyobb energiát a Cseppkőgát mögött feltételezetten folytatódó járat feltárására fordítottuk. Az áttörést a tágas folyosót teljesen lezáró cseppkőképződmény keleti sarkán, a cseppkő és a szálkőfal találkozásánál kíséreltük meg. A 0,5 x 0,4 m szelvényű, vízszintesen haladó vágat kihajtását vésőgép és HILTI-patronos kőzetrepesztés vegyes alkalmazásával végeztük. A munkát rendkívül megnehezítette a kemény cseppkőrétegek, kemény kalcitlemez rétegek és lazán cementált kalcitlemez-törmelék rétegek 1-5 cm-es váltakozásából álló kitöltéssorozat anyagának nehéz jöveszthetősége. Végül is 1,5 m után elértük a Cseppkőgát belső oldalán meglévő légteres járatrészt. Az új szakasz egyrészt nagy csalódást okozott, hiszen mindössze 6 m hosszúságú, végét teljesen lezárják a cseppkőképződmények, másrészt nagy örömet és esztétikai élményt, mivel itt található a barlang legszebb, legdúsabb és legváltozatosabb képződményei, melyek közül több típus csak ebben a kis fülkében figyelhető meg. Az új rész aljzatának cseppkőbekéregéssel, illetve cementált kalcitlemez-törmelékkel borított felszínén talált csontmaradványokat begyűjtöttük.

A Pisznicei-zsombolyban továbbra is a 3-4 m x 8 m alapterületű aknatalpat és a Cseppkőves-kupola alatti törmelékdugót bontottuk. A munkahelyen ismét sikerült megfelelő technikát (aggregátor, vésőgép, motoros csörlő) biztosítani, így nyári kutatótáborunkon a kezdeti kisebb műszaki problémák után már igen intenzív munkavégzésre nyílt lehetőség. Az aknatalp szintje már 75 %-ot meghaladó kiterjedésben éri el a 25 m-es mélységet.

Kutatási engedélyünk érvényessége 2002. december 31-én lejárt. Mivel a barlang kutatását hosszú távon folytatni kívánjuk, ezért kérelmeztük annak meghosszabbítását. Az engedélyezési eljárást a kutatásvezető munkahelyi érintettsége miatt az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság folytatta le, és az engedélyt I-78-1/2003. számon 2007. december 31-éig megadta.

Gerinces maradványok a Pisznice-barlangból

A 2002. évi feltáró munkák során a barlang két pontján találtunk gerinces csontmaradványokat. A Ny-i ág felső járata végpontjának bontása során a guanós erdei talajból és kötőrmelékből álló kitöltésből 55 db csontmaradványt (továbbá 8 db kerámiatöredéket és 1 db fémtárgyat), a Cseppkőgát mögött ez évben feltárt kis fülke aljzatának cseppkő-bekéregéssel, illetve cementált kalcitlemez-törmelékekkel borított felszínéről kb.350 db csont-maradványt gyűjtöttünk be. Az anyag *dr. Kordos László* (Magyar Állami Földtani Intézet, Országos Földtani Múzeum) feldolgozása szerint az alábbi faunát tartalmazta:

Ny-i ág felső járata:

Cervus elaphus – szarvas

Meles meles – borz

Ursus sp. – medve (magzat)

Lynx lynx – hiúz

Lepus europaeus – mezei nyúl

Ovis seu *Capra* – juh vagy kecske

Sus scropha – disznó

Cseppkőgát mögötti fülke:

Rana sp. – béka

Rhinolophus hipposideros – kis patkósdenevér

Chiroptera div. sp. indet. – denevérek

Glis glis – nagypele

Muridae indet. – egér

A Ny-i-ág felső járatából begyűjtött anyag nagy valószínűséggel középkori, vagy kissé idősebb. Az egyik itt talált juh vagy kecske csonton vágásnyom figyelhető meg. A Cseppkőgát mögötti fülke csontanyaga egészen fiatal „denevértető” jellegű.

Régészeti leletek a Pisznice-barlangból

A barlang 2002. évi feltáró kutatása, ezen belül a Ny-i ág felső járata végpontjának bontása során a guanós erdei talajból és kőtörmelékből álló kitöltésben 8 db kerámiatöredéket és 1 db fémtárgyat (továbbá 55 db csontmaradványt) találtunk. A begyűjtött kerámiatöredékek szakmai feldolgozását *Kisné Cseh Julianna*, a tatai Kuny Domokos Múzeum régésze végezte el, s szakvéleményében az alábbiakat állapította meg:

A fekete, másodlagosan megégett, körbefutó párhuzamos vonalkötegekkel díszített töredékek Árpád-koriak (2 db), s szintén ehhez a korhoz tartozik egy rózsaszín-szürke foltos, díszítetlen oldaltöredék is.

A rózsaszín, szintén kívül párhuzamosan futó vonalakkal díszített, illetve díszítetlen oldaltöredékek már a 13-14. századba sorolhatók, s hozzájuk tartozik a hasonló színű nagyobb aljtöredék is.

A fekete színű, szélesen kihajló peremű, tojásdad testű, törött fülű fazék töredéke késő középkori.

(A fémtárgy – meghatározatlan rendeltetésű erősen korrodált hegyes vastárgy – valószínűleg újkori.)

* * *

Megjegyzés: A 2002-ben előkerült leletek kiválóan illeszkednek a „Vértes László” Karszt- és Barlangkutató Csoport (Egyesületünk jogelőde) által a barlang bejárati zónájában végzett feltárások során 1981-ben és 1982-ben begyűjtött, a bronzkortól a középkorig (törökkorig) terjedő leletegyütteshez. [JUHÁSZ M. (1986): A Pisznice-barlang megismerésének története. – Karszt és Barlang, 1986. II. p.105-114.]

A Nagy-Pisznice barlangjaiban 2002-ben végzett denevérszámlálások eredményei

<i>Barang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Pisznice-barlang</i>	2002.01.25.	kis patkósdenevér	15
		kereknyergű patkósdenevér	4
		vízi denevér	1
		csonkafülű denevér	23
		közönséges denevér	4
		határozatlan	1
	2002.02.24.	kis patkósdenevér	18
		kereknyergű patkósdenevér	4
		csonkafülű denevér	25
		közönséges denevér	2
		barna hosszúfülű denevér	1
		pisze denevér	1
	2002.03.23.	kis patkósdenevér	20
		kereknyergű patkósdenevér	4
		csonkafülű denevér	13
	2002.04.27.	közönséges denevér	6
		kis patkósdenevér	2
		kereknyergű patkósdenevér	4
		csonkafülű denevér	11
	2002.05.25.	határozatlan	1
		kis patkósdenevér	1
	2002.06.22.	vízi denevér	1
	2002.07.27.	határozatlan	1
	2002.08.19.	határozatlan	1
	2002.09.22.	határozatlan	1
		nagy patkósdenevér	1
		kereknyergű patkósdenevér	3
		csonkafülű denevér	2
horgasszörű denevér		1	
határozatlan		2	
2002.10.27.	kis patkósdenevér	3	
	nagy patkósdenevér	1	
	kereknyergű patkósdenevér	4	
	csonkafülű denevér	2	
	közönséges denevér	2	
2002.11.30.	kis patkósdenevér	17	
	nagy patkósdenevér	1	
	kereknyergű patkósdenevér	5	
	csonkafülű denevér	2	
2002.12.27.	közönséges denevér	6	
	kis patkósdenevér	10	
	nagy patkósdenevér	1	
	csonkafülű denevér	4	
	közönséges denevér	9	
	kései denevér	1	
pisze denevér	1		

<i>Barlang</i>	<i>Számlálás időpontja</i>	<i>Faj</i>	<i>Egyedszám</i>
<i>Pisznicei Alsó-barlang</i>	2002.02.24.	-	-
	2002.05.25.	-	-
	2002.08.15.	közönséges denevér	2
	2002.12.27.	kis patkósdenevér határozatlan	2 1
<i>Pisznicei Határ-barlang</i>	2002.01.25.	kis patkósdenevér	1
	2002.02.24.	-	-
	2002.03.23.	-	-
	2002.04.27.	-	-
	2002.05.25.	kereknyergű patkósdenevér	2
	2002.06.22.	-	-
	2002.07.27.	kereknyergű patkósdenevér	4
	2002.08.19.	-	-
	2002.09.22.	kereknyergű patkósdenevér nagyfülű denevér	12 1
	2002.10.27.	kis patkósdenevér kereknyergű patkósdenevér közönséges denevér	3 12 2
	2002.11.30.	kis patkósdenevér	1
	2002.12.27.	kis patkósdenevér kései denevér	1 1
	<i>Pisznicei-zsomboly</i>	2002.01.25.	kis patkósdenevér közönséges denevér pische denevér
2002.02.24.		kis patkósdenevér	1
2002.03.23.		kis patkósdenevér	1
2002.04.27.		-	-
2002.05.25.		-	-
2002.06.22.		-	-
2002.07.27.		-	-
2002.08.19.		-	-
2002.09.22.		-	-
2002.10.27.		-	-
2002.11.30.		kis patkósdenevér közönséges denevér	1 1
2002.12.27.		kis patkósdenevér közönséges denevér kései denevér	1 1 1

Pisznice-barlang – 2002. évi léghőmérséklet (°C) mérések:

Időpont	Felszín	K-i ág bejáró	Fő-ág végpont	Tizek-terme
2002.01.25.	4,7	10,1	9,3	9,4
2002.02.24.	2,8	10,2	9,2	9,4
2002.03.23.	3,5	10,1	9,2	9,4
2002.04.27.	14,2	10,1	9,3	9,3
2002.05.25.	20,4	10,2	9,4	9,2
2002.06.22.	28,3	10,2	9,5	9,2
2002.07.27.	24,3	10,2	9,4	9,4
2002.08.19.	22,5	10,1	9,4	9,3
2002.09.22.	14,2	10,2	9,2	9,4
2002.10.27.	13,3	10,2	9,2	9,1
2002.11.30.	6,9	10,2	9,4	9,2
2002.12.27.	-9,4	10,1	9,3	9,2

Pisznicei-zsomboly – 2002. évi léghőmérséklet (°C) mérések:

Időpont	Felszín	Akna, -10 m			Aknatalp, -20 m	Cseppkő- lefolyás
		pillanatnyi	minimum	maximum		
2002.01.25.	2,3	2,8	1,5	3,0	3,2	4,8
2002.02.24.	2,5	3,7	1,5	4,0	4,0	4,5
2002.03.23.	3,1	4,2	2,0	4,5	5,5	5,9
2002.04.27.	14,0	5,2	4,0	6,0	6,2	6,5
2002.05.25.	19,8	6,2	4,5	6,5	6,5	6,5
2002.06.22.	28,0	6,6	-	-	7,0	7,1
2002.07.27.	22,8	7,2	-	-	7,5	7,0
2002.08.19.	22,2	7,8	-	-	7,5	7,2
2002.09.22.	14,0	7,5	-	-	7,5	7,5
2002.10.27.	13,1	7,4	-	-	7,0	7,5
2002.11.30.	6,5	5,2	-	-	6,5	7,1
2002.12.27.	-9,5	1,1	-	-	2,5	6,5